

Landschapsnieuws

Zomer 2025

Indrukwekkende resultaten 2024

De twintig provinciale organisaties Landschappen en Landschapsbeheer (waaronder SLG) hebben samen indrukwekkende resultaten neergezet. Dat laat het samenwerkingsverband LandschappenNL trots weten bij de presentatie van het [Impactoverzicht 2024](#).

- Het aantal vrijwilligers (78.632) is sterk gestegen vergeleken met eerdere jaren – een mooie bevestiging van de groeiende maatschappelijke betrokkenheid bij natuur en landschap.
 - Er zijn bijna 1 miljoen bomen en struiken geplant – een belangrijke impuls voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en de beleving van het landschap.
 - Daarnaast zijn vele duizenden hectares natuur en landschap onderhouden, zijn tientallen erfgoedlocaties versterkt, en is de samenwerking in het netwerk verder verdiept.
- Opvallend is dat SLG bijna een derde van de landelijke aanplant van bomen en struiken voor haar rekening neemt. En dankzij de steun van de provincie Gelderland gaan we door met de aanplant van 200.000 bomen en struiken. Zo versterken we niet alleen de biodiversiteit, maar ook het unieke karakter van het Gelderse landschap. [Doe ook mee!](#)

Patrijs op vliegveld Teuge

Op allerlei plekken werken we aan het herstel van de biodiversiteit. Ook bij vliegveld Teuge, waar de beheerder meer wilde doen voor de patrijs die daar werd gezien. Hij plantte een patrijzenhaag en kreeg van ons advies over een maaibeleid voor meer insecten, en dus voedsel voor jonge patrijzen. Het is leuk om dan iets terug te horen over de impact. Zo stuurde de beheerder ons in april een foto van een patrijs bij het E-deck op het vliegveld. Dit succesje is genoteerd!

Kom in actie, toon leiderschap!

Diep van binnen weten we allemaal volgens mij dat we de natuur nodig hebben en dat we niet boven de natuur staan, althans niet voor lang. We zijn immers onderdeel van de natuur. Dat geldt ook voor verdere klimaatopwarming. De opwarming moet rap tot stilstand worden gebracht. Doen we dat niet, dan loopt het gierend uit de hand. Het is dus heel onverantwoord om niks te doen. We moeten flink aan de bak en op een rechtvaardige manier. Sommige politieke partijen hoor je zeggen dat het wel haalbaar en betaalbaar moet blijven. Heel merkwaardig vind ik dat. Ze nemen op de koop toe dat het gigantisch uit de hand loopt met alle gevolgen van dien voor de natuur, voor mensen in armere landen en voor de generaties na ons. Wat kun je zelf doen? In actie komen! Spreek je uit, ga demonstreren, zet je in voor de zwakkeren op deze aarde, plant bomen en struiken, eet minder vlees en kaas, koop gifvrije en biologische producten en gebruik niet meer dan je nodig hebt. Wees terughoudend met het gebruik van AI, want het vreet elektriciteit. Nogmaals, kom in actie, toon leiderschap!!

*Arjan Vriend,
Directeur-bestuurder*

Stapstenen in de natuur: Diederick doet het

Kleine stapjes maken het verschil voor een groen en biodivers landschap. Je hoeft daarvoor niet groots uit te pakken. Gewoon beginnen helpt al! Tegels eruit, een moestuin beginnen, handen uit de mouwen bij de Natuurwerkdag. We merken het dagelijks in ons werk met gemotiveerde vrijwilligers, ambassadeurs en grondeigenaren. Een mooi voorbeeld? De Zeven Bergjes in Voorthuizen.

Daar zie je hoe nieuw groen het landschap weer kleur en leven geeft. Diederick Huizinga (rechts op de foto) maakt hier zogenoemde stapsteennatuur. Door versnipperende grote natuurgebieden met elkaar te verbinden door de aanleg van kleine stukjes natuur ontstaat een groter leefgebied voor dieren en planten.

Van maisakker naar nieuwe natuur

Op de rand van Veluwe ligt De Zeven Bergjes op een voormalige manege met 7,7 hectare landbouwgrond. Hier transformeren enkele huishoudens een voormalige maisakker naar nieuwe natuur. Hekken weg, brede hagen erin. Zo ontstaat een stapsteen naar het nabijgelegen Speulderbos. De droom van Diederick is een natuurlint via de Veluwe naar de Oostvaardersplassen.

SLG-projectleider Robbin Buitink nam met Omroep Gelderland een kijkje en geeft tips: "Op eigen grond kun je landschapselementen inrichten en met elkaar verbinden. Het gaat erom de juiste inheemse soorten aan te planten en rekening te houden met de grond en waterhuishouding. Dat is beter voor de natuur en de mens want zo ontstaat een herkenbaar landschap."

Benieuwd wat jij kunt doen? [Luister naar de podcast](#)

Archeologische monumenten: erfgoed op en in de bodem

Archeologische monumenten maken deel uit van ons cultureel erfgoed, omdat op of in de bodem van dat terrein resten, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden bewaard zijn gebleven. Zichtbare monumenten zoals grafheuvels, terpen en hunebedden zijn het bekendst. De meeste archeologische monumenten zijn voor het oog echter onzichtbaar aan het oppervlak.

Rijksmonumenten zijn van nationaal belang. Bijvoorbeeld om hun schoonheid, cultuurhistorische waarde of wetenschappelijke betekenis. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ziet graag dat archeologische resten zo lang mogelijk in de grond bewaard blijven ('in situ'). Daar zijn ze immers al eeuwen bewaard gebleven en blijven ze beschikbaar voor toekomstig onderzoek met nieuwe technieken.

Pilot over beheer van monumenten

De RCE is een tweejarige pilot gestart om kennis op te doen over het beheer en hiermee ook de instandhouding van particuliere rijksmonumenten. Ze heeft SLG gevraagd een schouw uit te voeren op een aantal rijksmonumenten in Gelderland. Het doel is om bedreigingen en aantastingen op deze monumenten in beeld te brengen en een beheeradvies erover uit te brengen. Bij deze schouw is met name gelet op de aanwezigheid van bomen en struiken waarvan de wortels het bodemarchief kunnen verstoren. SLG gaat met deze resultaten de komende twee jaar het onderhoud op de geselecteerde monumenten coördineren, zodat ons erfgoed in de bodem voor lange tijd bewaard blijft!

Maaien met de zeis

De zeis is onmisbaar bij kleinschalig natuurbeheer. Of het nou als vrijwilliger in het landschap is of in je eigen tuin. Je maait makkelijk om mooie bloemen heen, dieren in het hoge gras kunnen veilig wegkomen en dat alles onder het genot van fluitende vogeltjes en vers gemaaid gras, want een zeis maakt geen herrie en stinkt niet.

SLG biedt speciaal voor vrijwilligers cursussen aan om de kunst van het zeisen goed onder de knie te krijgen. Tijdens zo'n cursus leren ze niet alleen maaien, maar ook hoe ze het gereedschap scherp kunnen houden ('haren') en hoe ze hun zeis goed af kunnen stellen. Ben je vrijwilliger en heb je interesse? Houd ons cursusprogramma voor het najaar in de gaten.

NK Maaien met de zeis

Samen met Landschapsbeheer Flevoland en Landschap Overijssel organiseert SLG ook dit jaar weer het NK Maaien met de zeis. Dit evenement vindt op 30 augustus plaats tijdens de Boer'ndag in het Veluwe Elspeet. Daar is de laatste zaterdag van augustus een markt die in het teken staat van het boerenleven van vroeger en nu. Bezoekers kunnen dan het maaien met de zeis zelf uitproberen. Ook kunnen ze informatie krijgen over de aanschaf van een zeis of het goed afstellen

Geweldige mix

Of je nu actief deelneemt of gewoon komt kijken, deze dag biedt een geweldige mix van gezelligheid, inspiratie en een verfrissende dosis buitenlucht.

Meer info en aanmelden: slgelderland.nl/projecten/maaien-met-de-zeis

Zomersnoei fruitbomen

Veel mensen snoeien in de winter, maar eigenlijk kun je het hele jaar door snoeien. Vandaar dat SLG ook webinars en cursussen 'Zomersnoei fruitbomen' aanbiedt. In de zomer heeft snoeien wel een ander effect dan in de winter. Onder invloed van daglicht en temperatuur verandert de hormoonbalans van een boom namelijk sterk gedurende het jaar.

Als je niet weet wanneer je moet snoeien, bedenk dan wat je met de snoei wil bereiken. Als je ongewenst hout wil verwijderen, dan kun je dat beter in de zomer doen. Er is dan een goede wondafgrendeling en minder hergroei. Terwijl bij wintersnoei de boom juist reageert door te groeien. Als je dus wil bouwen aan een goed gestel, dan kun je beter in de winter snoeien.

Achterstallig onderhoud

In het kort komt het erop neer dat zomersnoei vooral geschikt is voor achterstallig onderhoud: dikke takken, waterlot (rechte, lange scheuten waar geen knoppen aan zitten) en wildopslag (scheuten uit de onderstam). Gewenst hout snoeien we in de winter. Dat zorgt voor een goede groei en is geschikt voor vormsnoei bij appels en peren. Pruimen en kersen (steenvruchten) snoeien we niet in de winter, die snoeien we alleen in de zomer.

Kijk hier de [webinar Zomersnoei fruitbomen](#) terug.

Jubilea Natuurwacht Bommelerwaard en VLB Beuningen

Twee jubilerende groepen laten mooi zien dat burgers in de jaren zeventig van de vorige eeuw groeiende belangstelling voor natuur en milieu kregen. We kunnen ze feliciteren met hun gouden jubileum, ofwel: ze werden beide opgericht in 1975!

Natuurwacht Bommelerwaard werd vijftig jaar geleden gestart als landschapsbeheergroep en is inmiddels uitgegroeid tot een actieve natuurgroep met tien werkgroepen. Het jubileum werd in april gevierd. Op de foto Harry Kolman (l), voorzitter en coördinator van Werkgroep Steenuilen en Ton van Balken, oprichter en (nog steeds!) coördinator Werkgroep Landschapsbeheer. Enkele honderden leden houden zich bezig met allerlei 'groene' zaken in het rivierengebied tussen slot Loevestein in het westen en het historische fort De Voorn in het oosten. De vereniging wil met excursies, werkdagen, uitgaven en onderzoeken laten zien welke rijkdom dit deel van het rivierengebied heeft. De vrijwilligers zetten zich in om die rijkdom te behouden en te versterken.

Groener en biodiverser

Vereniging Vrijwillig Landschapsbeheer Beuningen is al vijftig jaar met diverse groepen actief met landschapsbeheer. Inmiddels zijn ook vrijwilligers op de werf aan het werk met houtverwerking (haardhout, picknicktafels, nestkasten) en hooiverkoop. Met onder meer een lezingencyclus rond het thema 'Een groener en biodiverser Beuningen' wordt het gouden jubileum gevierd. De vereniging telt momenteel zo'n vijftig vrijwilligers. Sommigen zijn een paar keer per jaar actief, anderen meerdere dagdelen per week. De zaterdaggroep is in het winterseizoen om de week een zaterdag buiten aan het werk. De doordeweekse groep maait en hooit langs de Beuningse dijk en in parken en hoogstamboomgaarden.

Luistertip: [BuitenGewoon podcast over VLB Beuningen](#)

Groene Bondgenoten en Basiskwaliteit Natuur

Om meer te bereiken voor de Basiskwaliteit Natuur werken verschillende organisaties, waaronder LandschappenNL, samen als Groene Bondgenoten. Basiskwaliteit Natuur is het minimale niveau dat onze omgeving nodig heeft om gezond te blijven voor zowel mens als natuur. Dit betekent dat een bepaalde hoeveelheid en soorten planten en dieren aanwezig moeten zijn in een gebied, maar ook een bepaalde hoeveelheid landschapselementen.

Helaas voldoet veel van ons landelijke en stedelijke gebied hier momenteel niet aan. Groene Bondgenoten zet zich in om vrijwilligers te verbinden, of die nou bij een groene organisatie aangesloten zijn of niet, met praktische hulp en tools om meer impact te maken. In september organiseren de Gelderse Groene Bondgenoten (IVN, Natuur en Milieu Gelderland en SLG) op drie plekken een inspirerende bijeenkomst. Houd onze website in de gaten voor meer informatie.

SoortenKijker

Een van de tools van Groene Bondgenoten is de webapp SoortenKijker, die in samenwerking met Waarneming.nl is ontwikkeld. Hiervoor hoeft je geen app te downloaden, je opent 'm gewoon in je internetbrowser. De SoortenKijker brengt het werk van alle vrijwillige tellers in een heel handzaam overzicht samen. De webapp biedt daarmee waardevolle informatie voor andere vrijwilligers en hun actieve buurtgenoten die zich inzetten voor een gezondere leefomgeving voor mens en dier.

Meer info:

slgderland.nl/projecten//groene-bondgenoten

Op de bres voor natuurinclusieve boeren

Gelukkig zijn er steeds meer boeren die natuurinclusief (willen) boeren. Natuurinclusieve boeren dragen bij aan herstel en versterking van landschap en biodiversiteit. SLG helpt hen daarbij.

We bieden momenteel kennis en uitwisseling aan in een studiegroep. En we gaan de komende jaren nog tien boerderijwerkgroepen opzetten bij natuurinclusieve boeren. Veel natuurinclusieve boeren zijn biologisch, anderen boeren regeneratief, dat wil zeggen dat zij de biodiversiteit herstellen met hun werkwijze. Wij bieden kosteloos landschaps- en biodiversiteitsadvies aan en we helpen hen bij het tot uitvoering brengen van de adviezen. Daarvoor stellen we jonge, inheemse bomen en struiken beschikbaar.

Geïnteresseerde boeren kunnen zich melden via info@slgelderland.nl onder vermelding van 'op de bres voor natuurinclusieve boeren'.

Wandelseizoen met nieuwe Klompenpaden

Trek deze zomer je wandelschoenen maar weer aan. In diverse dorpen hebben we samen met vrijwilligers en grondeigenaren afgelopen periode weer nieuwe Klompenpaden ontwikkeld. Voor elk wat wils.

Zo is in Asperen het Merckenburgsepad geopend en in Vaassen het Eper Enkenpad. Ook is het tweede Klompenpad XL geopend: het Spanjaardspad in Neder-Betuwe van 28 kilometer. Bijzonder zijn het Doesburgermolenpad KIDS in Ede en het Giesepad KIDS in Giesbeek omdat ze niet alleen voor maar ook door kinderen zijn gemaakt. De app van Doesburgermolenpad KIDS is ingesproken door kinderen. En we gaan door! Ook in juni staan nieuwe Klompenpaden op de planning. Check de website klompenpaden.nl of volg ons op Klompenpaden Facebook en Instagram!

Kijktip! Een nieuwe serie van Klaas op Klompen is te zien bij Omroep Gelderland. Het is alweer het vierde seizoen.

Meer info op slgelderland.nl/nieuws/klaas-op-klompen

Landschapskalender

juni t/m december

Wandeling Hogenenk Brummen

21 juni

Inspiratieavond Duiven

24 juni

Informatieavond Terschuur en Zwartebroek in het Groen

26 juni

Opening Klompenpad Mauderick en Wielepad in Maurik

27 juni

NK Maaien met de zeis

30 augustus

Opening Klompenpad Herveld

13 september

Webinar aanleg en onderhoud poelen

30 september

Nationale Natuurwerkdagen

31 oktober en 1 november

Webinar Veilig werken

19 november

Webinar wintersnoei fruitbomen

9 december

Biodiversiteits-ambassadeur Wim Jansen

'Hoe mooi nachtvinders zijn, daar was men van onder de indruk'

Een buitje hier of daar hield bezoekers zaterdag 24 mei niet tegen; er was veel belangstelling voor de Dag van het Open Erf. Publiek kon in twintig Gelderse gemeenten een kijkje nemen bij inspirerende voorbeelden voor een groen en biodivers erf of land. SLG organiseerde deze dag samen met de Gelderse biodiversiteitsambassadeurs. Zo ook Wim Jansen, ambassadeur voor de gemeente Buren.

Wim stelde zijn terrein in Beusichem voor de eerste keer open. "Het was erg druk met zo'n veertig mensen over de hele dag. Het was leuk, de wethouder was er ook. Mensen gaven positieve reacties op mijn terrein, dat ik in een aantal jaar van keurig gazon heb veranderd in een biodiverse tuin vol leven. En over mijn dakpannen-ornament. Ik heb een stapelmuurtje gemaakt van oude dakpannen, dat is interessant voor allerlei planten en dieren die van warmte houden.

Nachtvinders

Ik kijk naar nachtvinders in mijn tuin en daar had ik foto's van opgehangen. Hoe mooi nachtvinders zijn, daar was men van onder de indruk. Ik heb zin in volgend jaar. Je bent met gelijkgestemden. Een oudere dame was zo blij een tuin vol leven te zien. En ik ga nog bij sommige mensen langs om advies te geven voor hun tuin."

Wil je ook advies of meer informatie? Neem contact op met de ambassadeur in jouw gemeente. Ga voor portretten en meer info naar de website: slgelderland.nl/projecten/praktijknetwerk-biodiversiteit-bij-buitenlui

Boek: Landschappen van Nederland

We wisten het al. Het Nederlandse landschap is zeer gevarieerd en misschien wel ons waardevolste bezit. Het nieuwe boek *Landschappen van Nederland* bewijst het nog eens.

Landschappen van Nederland is een indrukwekkend en rijk geïllustreerd standaardwerk dat de ontwikkeling van het Nederlandse landschap tot in detail beschrijft. Van oude zeekelegebieden tot veenontginningen en van heidevelden tot moderne landbouwgronden – elk type landschap komt aan bod. Het boek combineert historische, geografische en ecologische kennis en biedt daarmee een diepgaand inzicht in hoe natuurlijke processen én menselijk handelen ons landschap hebben gevormd. Een belangrijk naslagwerk voor iedereen die werkt met of leeft in het Nederlandse landschap.

Landschappen van Nederland. Handboek voor de geschiedenis van onze leefomgeving | Theo Spek (red.)

**Uitgeverij Matrijs
696 pagina's
ISBN 978-90-5345-591-3
€ 89,95**

Colofon

Dit is een uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
026 3537444

info@slgelderland.nl | slgelderland.nl

[f](#) [i](#) [in](#) @SLGelderland

Scan de QR-code en ontvang 4 x per jaar de online versie van *Landschapsnieuws!*

Wij zijn een erkend goed doel, steun ons!

Beeldmateriaal

Marcel de Bont, Marc Loeven, Jeroen Reinhold, Bendiks Westerink, 3Jet Fotografie en SLG

**zorg voor
ons landschap**